

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Molnár Imre ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Gáspárné dr. Szokol Márta ügyvéd által képviselt alperes ellen felmentés jogellenessége jogkövetkezményei iránt a Szegedi Munkaügyi Bíróságnál 5.M.412/2005. szám alatt megindított és másodfokon a Csongrád Megyei Bíróság 2.Mf.21.198/2006/3. számú közbenső ítéletével jogerősen elbírált perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Csongrád Megyei Bíróság 2.Mf.21.198/2006/3. számú közbenső ítéletét hatályon kívül helyezi, és a Szegedi Munkaügyi Bíróság 5.M.412/2005/13. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek
- tizenöt nap alatt - 75.000 /hetvenötezer/ forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.
A másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében a közalkalmazotti jogviszonyát megszüntető alperesi felmentő jognyilatkozat jogellenességére hivatkozással elmaradt illetménye és nyolc havi átlagilletménynek megfelelő átalány-kártérítés megfizetését kérte a jogviszonya helyreállítása mellőzésével.

A Szegedi Munkaügyi Bíróság 5.M.412/2005/13. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.

Az elsőfokú ítéleti tényállás szerint a felperes 2000. február 1-jétől állt közalkalmazotti jogviszonyban az alperessel pszichiáter szakorvos munkakörben. Az alperes a 2005. március 4-én kelt felmentő határozatát a fenntartó megyei önkormányzat határozatával

indokolta, amely szerint a fenntartó az intézmény álláshelyeinek számát három fővel csökkentette, amely egy fő pszichiáteri, és két másik (egy takarító és egy gazdasági ügyintéző) munkakör megszüntetését jelentette. A felmentés utalt arra, hogy a felperes részére képzettségének megfelelő másik munkakör felajánlására nem volt lehetőség.

A munkaügyi bíróság a fenntartó önkormányzat határozata alapján a felmentés indokát valósnak és okszerűnek találta, arra is tekintettel, hogy a fenntartó az érintett három fő bérköltségének egyidejű elvonásáról is határozott. Erre tekintettel megalapozatlannak találta a felperesnek a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontja és a 32. § (1) bekezdés b) pontja (felmentési korlátozás) megsértésére vonatkozó kereseti érvelését. A másik munkakör felajánlás körében megállapította, hogy az alperes azt követően töltött be egy vidéki intézményénél (egy gyermekotthonban) egy pszichológusi állást, hogy a felperes az erre vonatkozó felajánlást elutasította. Így a később hozott fenntartói testületi döntés után kiadásra került perbeli felmentéskor megfelelő üres állás nem állt rendelkezésre. A munkaügyi bíróság a rendeltetésellenes joggyakorlást nem találta bizonyítottnak, mivel a felperes által állított konfliktus keletkezése után az alperes a felperest kedvezményező döntéseket hozott.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Csongrád Megyei Bíróság a 2.Mf.21.198/2006/3. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy az alperes 2005. március 4-én kelt

felmentése jogellenes. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és ugyanezt a bíróságot az eljárás további folytatására, és újabb határozat hozatalára utasította.

A másodfokú bíróság megítélése szerint a megyei önkormányzat rendelete a létszámcsökkentést nem konkretizálta a pszichiáteri munkakörre, de erre a 49/1994.(X.26.) AB számú határozatra tekintettel nem is volt jogosult. Az alperesnek felrótta továbbá, hogy nem volt figyelemmel a pszichiáteri feladatok megmaradására, amely miatt, ha csökkentek is ezek a feladatok, az alperesnek legalábbis részmunkaidős foglalkoztatást fel kellett volna ajánlania a felperes számára, és csak ezután gyakorolhatta volna a felmentési jogát, amit nem létszámcsökkentéssel, hanem átszervezéssel lehetett volna indokolnia. A pszichiáteri feladatoknak megbízási jogviszony keretében történő ellátását a színlelt szerződések elkerülését célzó jogszabályi rendelkezésekbe ütközőnek tartotta. Megállapította a másik munkakör felajánlására vonatkozó kötelezettség megszegését is amiatt, hogy a költségvetési egyeztetés után 2005. február 16-án betöltött egy, a felperesnek felajánlható pszichológusi munkakört.

A jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú ítélet helybenhagyásával a felperes keresetét elutasító határozat hozatala iránt az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontja, a Pp. 206. § (1) bekezdése és a 221. § (1) bekezdése megsértésére hivatkozott. Álláspontja szerint az önkormányzat perbeli rendelete nem sértette a jogerős ítéletben hivatkozott alkotmánybíróági határozatot, mivel a fenntartó jogosult az intézményi státuszokat meghatározni, és az erre vonatkozó döntése a munkaügyi perben nem is vizsgálható. Vitatta, hogy a felperes részére pszichiáteri részmunkaidős foglalkoztatást fel kellett volna ajánlania, és a kereseti kérelmen túl terjeszkedőnek minősítette a pszichiáteri megbízási jogviszonyra vonatkozó szerződés színleltségére vonatkozó jogerős ítéleti okfejtést. Előadta, hogy a megbízási jogviszonnyal az alperest terhelő költségek csökkentek, mivel a rendszertelenül jelentkező, és az egy fő teljes állású pszichiáterre előírt 100 vizsgálatnál jóval kevesebb (2004-ben 32) vizsgálat elvégzése polgári jogviszonyban gazdaságosabb volt. Iratellenesnek tartotta, hogy rendelkezett üres felajánlható munkakörrel, mivel a felperes a korábbi felajánlást elutasította, a felmentéskor pedig nem volt felajánlható megfelelő üres munkakör. Arra is hivatkozott, hogy a felperes jogviszonya megszüntetésére kizárólag a fenntartói döntés miatt került sor, és valótlán a felperes perbeli állítása a munkáltatóval fennállt konfliktussal való összefüggésről.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályában való fenntartását kérte. Érvelése szerint a felmentése azért volt jogellenes, mert a pszichiáteri feladatok megmaradtak, ezeknek megbízási jogviszonyban elláttatásával az alperes nem ért el megtakarítást, továbbá az alperes nem ajánlotta fel a számára megfelelő üres státuszt, amely miatt a Kjt. 32. § (2) bekezdése értelmében a jogviszonya nem lett volna megszüntethető.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

Az irányadó jogerős ítéleti tényállás szerint a Megyei Önkormányzat mint az alperes fenntartója a 2005. március 3-án hozott határozatával az alperes munkajogi létszámát 156 főről 153 főre csökkentette, ugyanakkor a költségvetési rendeletében a költségvetési személyi juttatások előirányzata mértékét három közalkalmazotti foglalkoztatásra jutó összeggel csökkentette. Az érintett három munkakör a pszichiáter és két másik (egy fő gazdasági ügyintézői és egy fő takarítói munkakör) volt. Az alperesnél a felperes töltötte be a pénzügyi támogatás elvonásával konkrétan érintett egyik munkakört. Ebből a tényállásból a munkaügyi bíróság vont le jogilag megalapozott következtetést arra,

hogy a felperessel közölt felmentés indokolása megfelelt a Kjt. 30. § (1) bekezdés b) pontjában előírt követelményeknek, mivel a munkakörét a létszámcsökkentésre vonatkozó fenntartói határozat és a költségvetési támogatás csökkentése (az adott álláshelyre vonatkozó személyi juttatás pénzügyi fedezetének elvonása) együttesen érintette, a felmentésnek ezekre való hivatkozással közölt indoka valós és okszerű.

Az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a fenntartónak a létszámleépítésre, költségvetési személyi juttatások fedezetére vonatkozó döntései törvényességi és célszerűségi vizsgálatára nem jogosult, a fenntartó őt érintő testületi döntését - más erre jogosult szerv törvényességi intézkedése hiányában - köteles az abban foglalt tartalommal végrehajtani (BH 1999.41.). Ezért a Legfelsőbb Bíróság mellőzi a másodfokú bíróság indokolási okfejtését a fenntartói döntés és az intézmény autonómiája alkotmányossági kapcsolatára vonatkozó részében azzal, hogy egyébként a 49/1994.(X.26.) AB számú határozatra hivatkozás ebben a körben tartalmilag sem helytálló.

Nem volt jogszabályi alapja annak a másodfokú bírósági következtetésnek sem, miszerint az alperes a megmaradt (teljes állású munkakör fennállását nem igénylő) pszichiáteri feladatok részmunkaidőben történő ellátását köteles lett volna a felperesnek felajánlani. A munkáltató gazdálkodási döntési kompetenciájába tartozott, hogy ezeket az egyenetlenül felmerülő feladatokat nem a közalkalmazotti jogviszony, hanem a megbízási jogviszony keretében láttatja el (BH 1995.609.), ennek célszerűsége a munkaügyi jogvita keretében nem vizsgálható. A konkrét megbízási jogviszony tartalmi (jogi) megfeleléssége pedig - kereseti kérelem és a jogviszonyban álló fél jelen perben részvételének hiányában - nem volt minősíthető. Ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős közbenső ítélet indokolásának ezzel összefüggő részét is mellőzi.

Adott munkakörhöz tartozó feladatok más jogviszonyban történő elláttatása a munkáltató vezetési körébe tartozó kérdés, ennek a felmentési okra vonatkozó munkaügyi jogvitában történő vizsgálatába a munkaügyi jogvitát elbíráló bíróság nem bocsátkozhat (BH 1988.50; 2002.113.).

A munkaügyi bíróság ítélete helytálló abban is, hogy a fenntartói döntésnek a felperes munkakörét konkrétan érintő volta miatt a felmentés nem ütközött a Kjt. 32. § (2) bekezdésébe, és megfelelt az MK 10. számú állásfoglalásnak. A fenntartó által elrendelt létszámcsökkentés és a munkakörre vonatkoztatott költségvetési támogatás csökkentés az adott esetben olyan különös indoknak minősült, amelyre tekintettel a felperes közalkalmazotti jogviszonya korlátozás nélküli felmentéssel megszüntethető volt.

A felperes a perben arra hivatkozott, hogy a másik munkakör felajánlására vonatkozó munkáltatói kötelezettség nem szűkíthető le csak a betöltetlen munkakörökre, mivel ilyen szűkítést a jogszabály nem tartalmaz. Ebben a körben a Legfelsőbb Bíróság egyetért a másodfokú bíróság jogi kifejtésével arról, hogy a jogszabályi tartalom nyilvánvalóan a betöltetlen, üres álláshelyre vonatkozik. Következésképpen az alperes nem volt arra kötelezhető, hogy az sz.-i telephelyén - ahol a felperes dolgozott - más közalkalmazottól „elvegye” a pszichológus munkakörét azért, hogy az a megszüntetett álláshelyű felperes számára felajánlható legyen.

Az előbbiekből következően a felperes felmentése nem az alperes, hanem konkrétan a fenntartó döntésén alapult, a személyére vonatkozó retorzióra és bosszúra történt felperesi hivatkozást a munkaügyi bíróság helytállóan értékelte megalapozatlannak, és helyes a következtetése a másik munkakör felajánlása elmulasztásának hiánya körében is. A nem vitás peradatok szerint ugyanis a fenntartó már 2004. végén felhívta az alperest, hogy tegyen létszámcsökkentésre javaslatot, de az alperes nem ezt, hanem a létszámának a növelését kezdeményezte. Ugyanakkor, mivel a felperes szakorvosi feladatai a teljes munkakört nem töltötték ki, felajánlotta számára az egyik vidéki gyermekotthona pszichológusi betöltetlen munkakörét, amit a felperes elutasítása miatt akkor betöltött. Ezt követően született meg a fenntartónak a felperes munkakörét is érintő döntése, és az előbbieik miatt az adott munkakör a felmentés közlésekor már nem volt betöltetlen. Ezért a felajánlási kötelezettség megszegése nem állt fenn, továbbá az előbbiekből következően a költségvetési juttatásokból meghatározott létszámkerettel működő alperes magatartása nem volt rendeltetésellenes a felperes felmentésével összefüggésben.

Mindazonáltal - amint arra az alperes a perben és a felülvizsgálati kérelmében is helyesen hivatkozott - a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998.(IV.30.) NM rendeletének a szakmai létszámról szóló 1. számú melléklete szerint egy fő pszichiáter foglalkoztatása akkor szükséges, ha új vizsgálatra évenként 100 esetben kerül sor. Ezzel szemben a jogerős ítéleti tényállás szerint a felperes részéről 2004-ben mindössze 32 új gyermekvizsgálatra került sor. Nyilvánvalóan ezzel összefüggésben merült fel a fenntartó részéről is a más, gazdaságosabb formában történő feladatellátás.

A hivatkozott NM rendelet értelmében a felperes mint pszichiáter szakorvos pszichológusi feladatokat csak gyermekotthonban láthatott el, a munkahelyét képező gyermekvédelmi szakszolgálatnál azonban nem (rendelet 2. számú melléklet I. rész II/2. pont). Ezért ajánlotta fel a számára - és nem pedig retorzióként - az alperes az egyik gyermekotthonában lévő üres pszichológusi munkakört, amit a

felperes elutasított. A perben alperes részéről - egyezségi ajánlatként - felajánlott, a felmentés után megüresedett gyermekotthoni pszichológusi munkakört a felperes ugyancsak elutasította. Mindezeket a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, és a rendeltetésellenes joggyakorlásra következtetése emiatt is megalapozatlannak minősül.

A kifejtettek alapján a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, és a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyta.

A felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

A másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2007. október 24.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. előadó bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő